

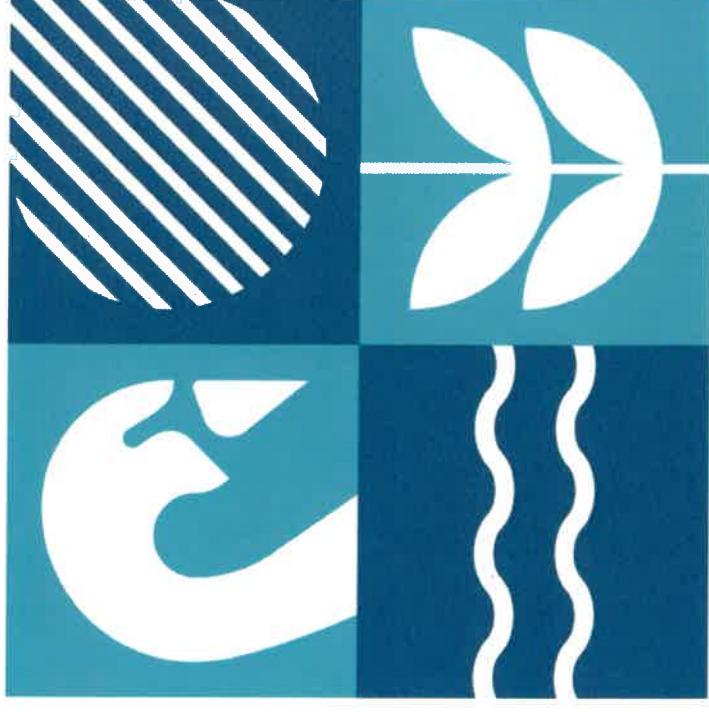
HYVINVOINNIN EDISTÄMINEN

- Lappajärven kunnan
vuosiraportti 2023

SISÄLTÖ

- Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen taustaa
- Lappajärven kunnan avainluvut
- Meidän HYTE-kerroin + TEAvisarin kertomaa
 - Indikaattoritulokset
- Hyte-tavoitteet toimenpiteittäin
- Keskeisimmät nostot osastoittain
- Kuntastrategian hyvinvointilinjaukset
- Johtopäätökset
- Käsittely

HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMISEN TAUSTAA

Lappajärveläisten hyvinvoinnin edistämistyötä ohjaa laaja hyvinvointikertomus- ja suunnitelma, joka hyväksyttiin kunnanvaltuustossa 23.10.2023 § 47. Samalla se hyväksyttiin osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua.

Kunnan hyvinvointisuunnitelman taustalla on vahvasti Etelä-Pohjanmaan hyvinvointisuunnitelma 2022-2025 sekä Lasten ja nuorten maakunnallinen hyvinvointisuunnitelma, jossa kunta on huomioitu toimenpideoiossa.

Etelä-Pohjanmaan alueen kolme keskeistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen painopistettä ovat:

1. Työ- ja toimintakyky
2. Hyvinvoiva arki
3. Elämänlaatu ja mielen hyvinvointi

Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain (Terveydenhuoltolaki 12 §). Vuosittaisessa raportoinnissa käytetään viimeisimpiä saatavilla olevia indikaattoritietoja; kaikki tiedot eivät päivitty vuosittain tai tulokset tulevat vasta vuoden lopussa.

Lappajärven kunnan avainlukuja

Keskeiset väestöä kuvaavat tunnusluvut (Lähde: Tilastokeskus)

Nimi	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Väkiluku	2 996,0	2 925,0	2 866,0	2 820,0		
Väkiluvun kokonaismuutos, henkilöä	-82,0	-71,0	-59,0	-46,0	-31,0	-14,0
Väkiluvun muutos edellisestä vuodesta, %	-2,7	-2,4	-2,0	-1,6		
Alle 15-vuotiaiden osuus väestöstä, %	13,8	13,9	14,0	13,5		
15-64 -vuotiaiden osuus väestöstä, %	52,0	50,3	49,5	48,9		
Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä, %	34,2	35,8	36,5	37,5		
Väestöllinen huoltosuhde	92,2	98,7	102,0	104,3	106,4	
Taloudellinen huoltosuhde	180,0	196,1	195,2	189,8		
Keski-ikä, molemmat sukupuolet	50,0	50,6	50,9	51,4	51,4	

Lappajärven kunnan avainlukuja

Lappajärven kunnan väestön ja eräiden keskeisten palvelujen käyttäjien määrälliset muutokset (Lähde: Tilastokeskus)

Lappajärvi	0 - 14 v	15 - 64 v	65 -	Yhteensä
2019	413	1559	1024	2996
2020	406	1472	1047	2925
2021	400	1419	1047	2866
2022	382	1380	1058	2820
2023	374	1351	1064	2789
2024	343	1285	1083	2711

Lappajärven kunnan avainlukuja

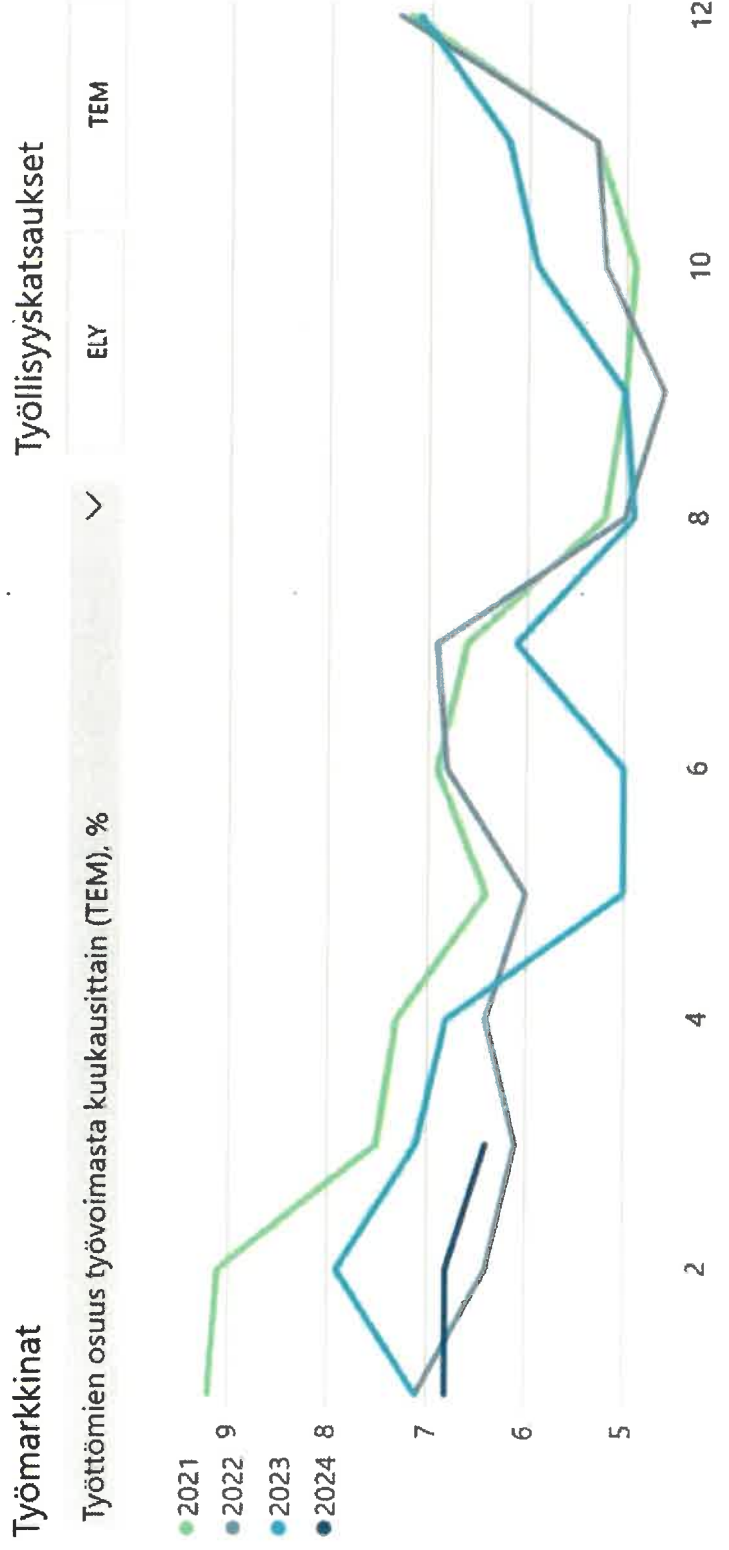
Alueella työssäkäyvät, v. 2022

- Yksityinen sektori 408
- Valtio 2
- Kunta 214
- Valtioenemmistöinen Oy 7
- Yrittäjät 182

Vuosi 2021

- Alkutuotannon työpaikkojen osuus, 16,6 %
- Alueella asuvien työllisen työvoiman määrä, 971
- Alueella olevien työpaikkojen lukumäärä, 839
- Alueelle pendeloivat, 238
- Asuinkunnassa työssäkäyvät, 576
- Asuinkuntansa ulkopuolella työssäkäyvät, 397

Työttömien osuus työvoimasta

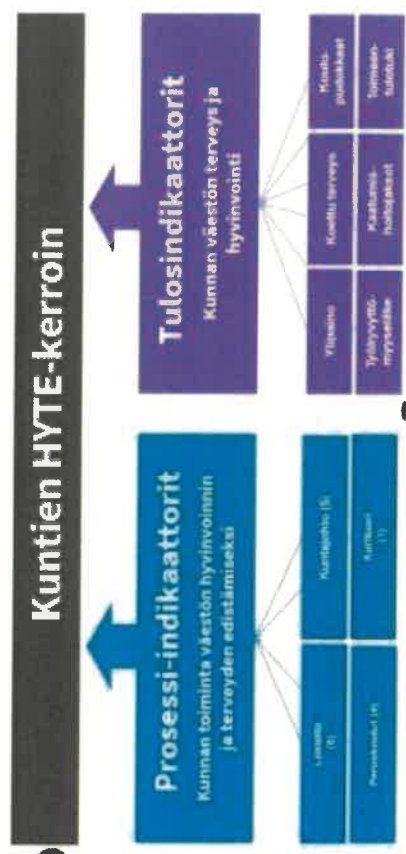
Lappajärven HYTE-kerroin

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen valtionosuuden lisäosa eli HYTE-kerroin on kannustin, joka tarkoittaa, että kuntien rahoituksen valtionosuuden suuruus määräytyy osaksi niiden tekemän hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön mukaan.

HYTE-kerroin määräytyy kahdenlaisien mittarien perusteella:

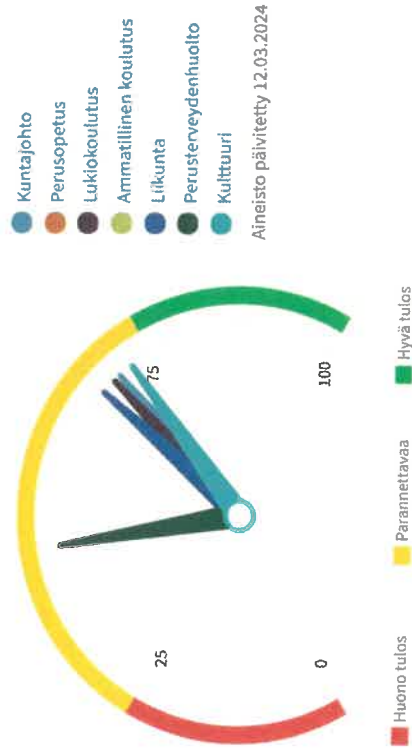
- ❖ toimintaa kuvaavista prosessi-indikaattoreista ja
- ❖ tuloksia kuvaavista tulosindikaattoreista.

HYTE-LASKELMA
Lappajärven kunta sai vuonna 2023 HYTE-kertoimen kautta rahaa 2789 asukasta x 20,3 = 56.616,70 euroa.

TEAvisarin kertomaa Lappajärvestä

Kaikki sektorit : Lappajärvi 2023

Pisteet	Lappajärvi	Koko maa
Kaikki sektorit	65	70
Kuntajohto	70	83
Perusopetus	72	65
Lukiokoulutus	69	65
Ammatillinen koulutus	..	64
Liikunta	67	72
Perusterveydenhuolto	46	70
Kulttuuri	72	71

TEAvisari osoittaa, että kaikissa kunnan osa-alueissa on parannettavaa, kun tavoitellaan hyvää tulosta. Osa-alueet eivät ole kaukana hyvän tuloksen pisterajasta 75. Perusopetus, lukiokoulutus ja kulttuuri saavat maan keskiarvoa paremmat pisteet. Perusterveydenhuoltoon, joka laskee kunnan kaikkien sektoreiden pistemäärää, kunta ei voi itse vaikuttaa muuten kuin tekemällä yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa. Myös raportointia luottamushenkilöille on lisättävä.

Tulosindikaattorit

Tulosindikaattorit kuvaavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tuloksellisuutta väestötasolla. Niiden avulla mitataan muutosta.

Tulosindikaattoreista lasketaan kahden viimeisimmän vuoden erotus kuvaamaan tapahtunutta muutosta.

Laskennassa etsitään jokaisen tulosindikaattorin kohdalla kaikkien kuntien pienin erotus ja suurin erotus. Suurin erotus kuvaa parasta positiivista kehitystä. Kuntakohtaiset pistemäärät skaalataan edellä mainittujen minimien ja maksimien avulla.

Suurimmasta erotuksesta tulee arvo, jolla tulosindikaattorista saa sata pistettä ja pienimmästä erotuksesta arvo, jolla tulosindikaattorista saa nolla pistettä. Loput pistemäärät nollan ja sadan pisteen välillä määrytyvät sen mukaan, mihin kohtaan erotusten vaihteluväliä kunnan erotus osuu. Jos jonkin indikaattorin arvo on jo tavoitetasossa, saa kunta sen osalta maksimipisteet.

Skaalauksen ansiosta pistemäärät ovat vertailukelpoisia eri indikaattoreiden välillä. Lisäksi jo pienellä parannuksella kunta voi saada hyviä pistemääriä, jos muutos on hyvä kaikkien muiden kuntien tilanteeseen verrattuna.

Indikaattori	2021	2022	2023
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 täyttäneillä	42	63	63
Kokee terveyden-tilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi	49	49	46
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat	100	100	100
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25-26-vuotiaat	19	55	50
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-26-vuotiaat	45	57	50
Ylipaino	35	35	31

Prosessi- indikaattorit

Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Niiden avulla mitataan nykytilannetta. Indikaattoreita on kohtuullisen monta, jotta toimintaa voidaan tarkastella laaja-alaisesti. Indikaattorit kuvaavat edellytysten luomista vaikuttavalle ja koordinoitulle hyvinvoinnin ja terveyden edistämiselle.

Indikaattori	2021	2022	2023	Koko maa
Koulussa noudatetaan Valtion kouluruokasuositusta koululounaan ja välipalojen järjestämisessä	89	89		70
Koulussa on pitkät liikuntavälitunnit	11	11		60
Kouluympäristön terveellisyys ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin edistämisen tarkastus	100	100		80
Kunnan palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä hyödynnetään asukasraateja ja foorumeja	100	100	100	86
Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään TA-vuodelle mittarit, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista	0	0	0	82
Kunnan tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa arvioidaan valtuustokausittain kunnan hyvinvointi- ja terveystavoitteiden toteutuminen	100	100	100	57

Prosessi-indikaattorit

Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Niiden avulla mitataan nykytilannetta. Indikaattoreita on kohtuullisen monta, jotta toimintaa voidaan tarkastella laaja-alaisesti. Indikaattorit kuvaavat edellytysten luomista vaikuttavalle ja koordinoitulle hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Indikaattori	2021	2022	2023	Koko maa
Kunnassa järjestetään kohdennettuja liikumisryhmiä liikuntaseuratoiminnan ulkopuolella oleville lapsille ja nuorille	100	100		79
Kunnassa toimii erikseen nimetty asiantuntija, suunnittelija tai vastaava, joka koordinoi hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä	100	100	100	95
Kunnassa toimii liikunnan edistämistä käsittelevä poikkihallinnollinen työryhmä	100	100		83
Kunta kutsuu säännöllisesti koolle liikuntaseuroja ja yhdistysten yhteiskokoukseen	100	100		79
Kunta madaltaa kulttuuriin osallistumisen kynnystä	0	0	100	20
Lasten ja nuorten liikunta-aktiivisuutta raportoidaan vuosittain kunnan hyvinvointikertomuksessa tai vastaavassa kertomuksessa.	100	100		52

Prosessi- indikaattorit

Prosessi-indikaattorit kuvaavat kunnan voimavaroja ja toimenpiteitä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Niiden avulla mitataan nykytilannetta. Indikaattoreita on kohtuullisen monta, jotta toimintaa voidaan tarkastella laaja-alaisesti. Indikaattorit kuvaavat edellytysten luomista vaikuttavalle ja koordinoidulle hyvinvoinnin ja terveyden edistämiselle.

Indikaattori	2021	2022	2023	Koko maa
Liikunnan edistämisestä vastaavat viranhaltijat osallistuvat toimielinten vaikutusten ennakkoarviointiin.	100	100		52
Oppilaiden poissaolojen kokonaismäärää seurataan koko koulussa	89	89		70
Valtuustolle raportoidaan vuosittain väestön elintavoista ja niissä tapahtuneista muutoksista.	100	100	100	75

Perusopetusta ja liikuntaa koskevia kyselyjä (TEAviisari ja Kouluterveyskysely) tehdään joka toinen vuosi.

Hyvinvointikertomuksessa 2021-2025 asetettujen tavoitteiden eteneminen

Yleiset tavoitteet – kaikki ikäryhmät:

Tavoite	Kehittämiskohde	Toimenpiteet	Edistynyt	Edistynyt jonkin verran	Ei ole edistynyt
Nostetaan hyvinvointi esille kuntastrategiassa	Hyvinvoinnin tavoitteita selkeästi esillä	Kuntastrategia 2025 tehty. Siellä nostettu hyvinvoinnin näkökulmia esiin.	Uusi kuntastrategia		
Kehitetään hyvinvoinnin mittaamista	Aikuisten ja ikäihmisten liikkumisen arviointi ja mittaaminen kyselytutkimuksin	Käyttäjämäärien tunnusluvut sekä liikkumisen arviointi kerätty eri tietokannoista. Digitaalisen tiedonkeruun menetelmän kehittäminen on käynnissä.	Vuoden 2023 hyvinvointiraporttiin kerätty saatavissa oleva data kattavasti		
Edistetään viihtyvyyttä ja liikkumista	Keskustan yleisilmeen kehittäminen sekä kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma + lisää reittejä	Kärnäntien kiertoliittymän saneeraus. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma vuodet 2023-2024.	Ohjelman hyväksytty 2023	Toteutus vuodelle 2024	Pyöräilyreitistölle ei saatu hankerahoitusta
TEAvisariin sitoutuminen	Kunnan toiminnan kehittäminen TEAvisarin tulosten pohjalta; raportointi valiokunnissa	Hyvinvointivaliokunnassa raportoitu liikunnan TEAvisari. Muut vielä raportoimatta (huom! Joka toinen vuosi)		Osittain raportoitu.	

Hyvinvointikertomuksessa 2021-2025 asetettujen tavoitteiden eteneminen

Yleiset tavoitteet – kaikki ikäryhmät:

Tavoite	Kehittämiskohde	Toimenpiteet	Edistynyt	Edistynyt jonkin verran	Ei ole edistynyt
HYTE-kertoimet	HYTE-kertoimet mukana kunnan kehittämisessä ja toiminnan suunnittelussa mahdollisimman laajasti ja laadukkaasti; palautuvasta hyte-rahoituksesta tehdään oma käyttösuunnitelma ja rahoitus kohdennetaan hyvinvoinnin edistämiseen	Kaikki hyte-kertoimet otettu huomioon. Viimeisimpinä tarkistettu kuntajohdon indikaattorit ja sovittu toimenpiteet.	Kyllä. Jatkuva seurantaa	Hyte-rahoituksen käyttösuunnitelma vuonna 2024.	
Hyvinvointikertomuksen raportointi vuosittain	Vuosittain raportoidaan sekä tarvittaessa muutetaan tavoitteita	Vuosiraportti 2023 tehdään keväällä 2024.		Tehdään vuodenvaihteen jälkeen.	
Kulttuurihyvinvointisuunnitelma	Tehdään valtuustokaudella 2021-2025	Tekemisestä sovittu vuoden 2023 aikana.		Aikaa 2024-2025	
Ennakkovaikutusten arviointi	EVAtuksen käyttöönotto-suunnitelman tekeminen	Hyväksytty kv 18.1.2024.	Tehty vuoden 2023 aikana.		

Hyvinvointikertomuksessa 2021-2025 asetettujen tavoitteiden eteneminen Lapset, nuoret ja lapsiperheet:

Tavoite	Kehittämiskohde	Toimenpiteet	Edistynyt	Edistynyt jonkin verran	Ei ole edistynyt
Liikkumisen lisääminen	Liikkumisen nuorisotutusteli ja sen käyttöaste	Pilotoitiin ja lanseerattiin yläkoulu ja toiseen asteen opiskelijoille vuonna 2023. Ensimmäinen vuosi tarjottiin etu ilmaiseksi kaikille yläkouluikäisille opiskelijoille.	47 edun käyttäjää. 74 % käytti noin 1 h / vko, 26 % käytti 3-4h / vko, 3 % käytti yli 4h / vko.		
Ylipainon estäminen ja terveydentilan kokemus paremmaksi	Osuus pienenee molemmissa kohdissa (Kouluterveyskysely)	KTK:n tuloksia käsitelty oppilaiden kanssa ja kouluterveydenhoitaja ottaa tarvittaessa MOVE-tulokset puheeksi asiakkaan eli oppilaan kanssa.	8-9 lkt: kokemus oman painon sopivuudesta hiukan parantunut (nyt 35 %, koko maa 39%)	Lukion pysynyt samana 21,7 % (kokee terveydentilan k eskinkertaiseksi tai huonoksi).	8-9 lkt: 10 % noussut terveydentilan kokemus huonommaksi Lukio: ei koe painoaan sopivaksi 39 % ->44 %.

Hyvinvointikertomuksessa 2021-2025 asetettujen tavoitteiden eteneminen

Lapset, nuoret ja lapsiperheet:

Tavoite	Kehittä- miskohde	Toimenpiteet	Edistynyt	Edistynyt jonkin verran	Ei ole edistynyt
Liikkumisen ja harrastamisen lisääntyminen	Liikutaan enemmän (KTK)	Liikkuva koulu – hanke innosti erityisesti ylä- uokkikäisiä	Lukio: Vähintään 1h/pv liikkuvien osuus on lisääntynyt 11 %. Myös muut liikkumisen osiot paremmat 2023 kuin 2021.	8-9 lkt: Aktiivisten liikkujien (väh. 1h/pvä) määrä on lisääntynyt, mutta edelleen noin 20% ei liiku vapaa-ajalla edes viikoittain (osuus lisääntynyt noin 3% 2021 -> 2023. 13% ei heidän osuus on kasvanut lähes 5% .	4-5 lkt: Vähintään 1h/pvä liikkuvien määrä tippunut n. 15%: 2021 -> 2023, koko maassa määrä pysynyt samana
Harrastetaan enemmän (KTK)	Harrastetaan enemmän (KTK)	Harrastetakuun alaiset toimintamallit: liikkikerho - toiminta, Harrastamisen Suomen malli, harrastustuki vähävaraisten perheiden lapsille	4-5 lkt: noussut 97,5 %:iin 88,1 %:sta Lukio: 96 % harrastaa, 65 % tietää asuinalueen harrastus-mahdollisuudet.	Harrastuspaikat liian kaukana: Lukio 65 % -> 39 % eli tulos parantunut	Harrastuspaikat liian kaukana: 8-9 lkt: 44 % -> 52 %

Hyvinvointikertomuksessa 2021-2025 asetettujen tavoitteiden eteneminen
Lapset, nuoret ja lapsiperheet:

Tavoite	Kehittämiskohde	Toimenpiteet	Edistynyt	Edistynyt jonkin verran	Ei ole edistynyt
Vieraskielisten lasten huomioiminen	Panostetaan perusopetukseen valmistavaan opetukseen sekä S2-opetukseen	Kunnassa on lukuvuoden 2023-2024 oma valmistavan opetuksen ryhmä; aiemmin ollut 2-3 pv/vk. S2-opetusta annettu perusopetuksessa enemmän.	Molemmat tavoitteet toteutuneet.		
Kannustaminen päihitteettömyyteen (Kouluterveyskysely 2021)	Oppilaitoksissa tehtävä ehkäisevä päihdetyö	Valistusta järjestetty oppitunneilla ja tapahtumia olivat Camera Obscura (2022) sekä Punainen liitu (2023) KTK 2023: lukion ja 8.-9. tulokset selvästi parantuneet edelliseseen verrattuna.	Toimenpiteet niin perusopetuksessa kuin lukiossakin.		Tavoitettu 2. asteen ehkäisevän päihdetyön ohjelmaa

Hyvinvointikertomuksessa 2021-2025 asetettujen tavoitteiden eteneminen
Nuoret aikuiset ja työikäiset:

Tavoite	Kehittämiskohde	Toimenpiteet	Edisty- nyt	Edistynyt jonkin verran	Ei ole edistynyt
Yhdyspintatyö hyvinvointialueen kanssa	1) Elintapaohjauksen rakenteen ylläpitäminen ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa	Elintapaohjauksen palvelua järjestetty kunnan toimesta vuodesta 2022 alkaen	Yhdyspintas opimus Etelä- Pohjanmaan hyvinvointial ueen kanssa	Vuoden 2023 aikana 4 uutta asiakasta ohjautui palveluun	
	2) Ehkäisevän päihdetyön koordinointi	Kunnassa on nimetty vastuuhenkilö sekä alueellinen koordinaatioryhmä			
	3) Järjestöyhteistyön koordinointi	Kunnassa nimetty vastuuhenkilö sekä alueellinen työryhmä			
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25-64-vuotiaat, osuus vastaavan-ikäisestä väestöstä	Osuus pienenee ja lähenee E-P:n keskiarvoa	Panostetaan ennaltaehkäisevään toimintaan, esim. etsivä nuorisotyö, työkykyä ylläpitävään toimintaan panostaminen			

Hyvinvointikertomuksessa 2021-2025 asetettujen tavoitteiden eteneminen Ikäihmiset:

Tavoite	Kehittämiskohde	Toimenpiteet	Edistynyt	Edistynyt jonkin verran	Ei ole edistynyt
Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17-24-vuotiaat, osuus vastaavanikäisestä väestöstä	Taso pysyy yhtä hyvänä kuin arvioinnissa 2023.	Opinto-ohjaajan, koulukuraattorin sekä etsivän nuorisotyö neuvonta ja ohjaus. 4H:n järjestämät nuorten yrittäjyyttä tukevat palvelut.			
Yhdistysyhteistyö	Ikäihmisten toimintaan liittyvien yhdistysten esille tuominen ja aktivointi (esim. kumppanuuspöytä tai järjestöfoorumi)	Järvi-Pohjanmaan ikäneuvosto ja vammaisneuvosto ovat päättäneet järjestää järjestöille paikalliset tapahtumat vuoden 2024 aikana		Paikalliset tapahtumat järjestetään vuoden 2024 aikana (Alajärvi ja Lappajärvi)	
Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitojaksot 65 vuotta täyttäneillä henkilöillä verrattuna 10 000 vastaavan ikäiseen henkilöön	Turvallinen kotiympäristö Ikäihmisille Pihojen, katuja ja teiden liukkauden torjunta	Yhteistyö esim. Kotihoidon kanssa, joka voi ohjeistaa turvalliseen asumisympäristöön kotoon (matot, kengät jne) Liukkauden torjunta ja liukasteiden jakaminen yli 65-vuotiaille Neuvonta turvallisesta kotiympäristöstä	Yli 65-vuotiaiden kotipihojen aurasavustus		Keskustelu HVA:n kanssa ei ole edistynyt

Hyvinvointityö kunnan eri toimijoiden toteuttamana, esimerkkejä toimenpiteistä 2023

Tekninen toimi

- Liikenneturvallisuustyö, LITU
- Kävelyn- ja pyöräilyn edistämishjelman laadinta
- Kärnän kiertoliittymän saneeraus suunnitelma
- Vierasvenesataman rakentaminen
- Kyrönsaaren esteettömän reitin rakentaminen
- Nykälänniemen asemakaavan muutoksen laatiminen
- Hanketoiminta 2023
 - Suoritettu järven rantojen niittohanke viihtyisyyden parantamiseksi ja haettu uutta hanketta vuodelle 2024

Hyvinvointityö kunnan eri toimijoiden toteuttamana, esimerkkejä toimenpiteistä 2023

Yleishallinto ja elinvoimapalvelut

- Tapahtumat
 - IceWeekend-tapahtuma
- Geoparkin esille tuominen
 - Geoparkiviikko-Geokohdekierros pikkubussilla
 - Geoparkaiheinen tykypäivä
- Matkailun kehittäminen
 - Visit Arctic Coast yhteistyösopimuksen aloitus Kalajoen Hiekkasärkät Oyn kanssa
- Hanketoiminta
 - Haettu Kanavapuisto Arboretumiin jatkohanketta, jossa keskeisenä tavoitteena viihtyisyyden parantaminen
 - Haettu Maailmankuutio- esiselvityshanketta, tavoitteena geoparkin matkailullisen ja kulttuurillisen virkistyskeskuksen luominen
 - Prosenttitaitteeseen hankerahoitus julkiseen taidehankintaan esteettömälle kulttuuriluontopolulle

Hyvinvointityö kunnan eri toimijoiden toteuttamana, esimerkkejä toimenpiteistä 2023

Sivistystoimi

- Varhaiskasvatuspalvelut ostettu syksystä 2022 alkaen Alajärven kaupungilta; palvelutarpeen määrittää Lappajärven kunta. Alajärvellä toimivat työtyytyväisyysjärjestelmä. Kesällä 2023 kokeiltiin esikoululaisten hoitoa koulun tiloissa, jolloin voitiin tarjota muutamille 1. luokkalaisille myös kesäkerhoa.
- Perusopetus: kehittämiskohteena on ollut ehkäisevä päihdetyö; opiskeluhuoltosuunnitelma tehty uuden ohjeistuksen mukaan. OKM:n korona-avustuksella on ollut palkattuna yksi erityisopettaja virassa olevien lisäksi. Valmistavaan opetukseen perustettiin pitkän ajan jälkeen oma ryhmä lukuvuodeksi 2023-2024. Hyvinvointivaliokunta lisäsi paikalliseen tuntijakoon yhden liikunnan lisätunnin MOVE-mittaus tulosten perusteella 1.8.2023 alkaen.
- Lukiokoulutus: opiskeluhuoltosuunnitelma päivitetty sekä tehty poissaolojen toimintasuunnitelma. Otettu käyttöön lisää Wilman lomakeistoa tukemaan opiskelua ja puuttumisen malleja (esim. Kiusaamisen selvittely –lomake). Lukiokoulutuksen arviointi tehty keväällä 2023.
- Osallistuttu Kouluterveyskyselyyn 2023.
- Koululla aloittanut psyykkaritoiminta (E-P:n hyva)
- Jamilla toiminut ns. OPVA-ryhmä (oppimisvalmiuksien parantaminen; kielikoulutusta)
- Hanketoiminta:
 - Haettu ja saatu ensimmäisen kerran koulunuorisotyöntekijä, jonka työ alkoi tammikuussa 2024. Koulunuorisotyö -hanke rahoitus koulunuoristyön toteuttamiseen
 - Koko vuoden on jatkunut yhteisöllisen opiskeluhuollon hanke; palkattuna opiskelijahuollon asiantuntija koko perusopetuksessa ja toisella asteella.
 - Vuoden 2023 olimme mukana Liikkuva koulu –toiminnassa hankkeen kautta. Yhteistyökumppanina Lappajärven 4H.

Hyvinvointityö kunnan eri toimijoiden toteuttamana, esimerkkejä toimenpiteistä 2023

Vapaa-aika: keskeiset toimenpiteet

- Uuden liikuntahalli Lappis-Areenan käyttöönoton arviointi ja kehittämissuunnitelma
- Kohdennetun elintapaohjauksen toiminnan vakiinnuttaminen osaksi palveluita ja yhdyspintasopimuksen muodostaminen Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialueen kesken
- Omaksi parhaaksi hyvinvointi profilli (OPA) työkalun ottaminen osaksi elintapaohjauksen vaikuttavuusraportointia
- Liikkumisen nuorisoseteli -edun pilotointi ja toiminnan vakiinnuttaminen
- Nuorten osallistaminen päätöksen tekoon Nuorisofoorumin osallistavan budjetoinnin kautta
- Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelman lanseeraus ja käyttöönotto
- Kohdennettujen liikkumisryhmien järjestäminen lapsille ja nuorille (ei organisoidussa liikuntatoiminnassa olevat lapset)
- Yli 63-vuotiaiden joka viikkoisen hyvinvointipäivän järjestäminen - mahdollisuudet maksuttomaan vesijumppaan, kuntosaliin, tuolihoimisteluun
- Harrastetakuun alaisten toimintamallien päivittäminen: organisoitumattoman liikunnan ulkopuolelle lasten liikkikerho, Harrastamisen Suomen malli-hanke, vähävaraisten perheiden harrastustuki-malli
- Maksuttomien liikuntatilojen tarjoaminen soveltavan liikunnan ryhmätoimintaan
- Ehkäisevää päihdetyötä toteutettu vuonna 2022 alueellisen valmistuneen toimintasuunnitelman mukaan ja työssä toimii laajempi alueellinen kuntatyöryhmä
- Liikuntapelaamisen laitehankinta (iWall) Lappis-Areenalle
- Matkaluistelurata 3,2 km ylläpidon vakiinnuttaminen ja lisääminen uudeksi liikuntapaikkakohteeksi

[illegible]

Hyvinvointityö kunnan eri toimijoiden toteuttamana, esimerkkejä toimenpiteistä 2023

Kirjasto

- Kirjaston uusi palvelutila on otettu käyttöön.
- Kirjaston henkilöstörakenne muutettiin toisin sanoen palautettiin aiemmalle tasolle: yksi kirjastonjohtaja ja yksi kirjastovirkailija.
- Kirjasto ja Lappajärven yhteiskoulun alaluokat tekivät yhteistyösopimuksen. Kyläkoulujen vierailut kirjastossa jatkuivat, samoin kirjaston vierailut kyläkouluilla.
- Kirjasto on aktiivisesti tarjonnut tiloja eri toimijoille kuten Aijjoos-toimintaa ja kansalaisopisto.
- Kirjasto oli mukana Lukuseikkailu 2 –hankkeessa, jonka tiimoilta pidettiin mm. Erittäin suosittu Harry Potter –ilta.
- Kirjastolla on järjestetty niin kirjavierailuja kuin satutuntejakin.

Hyvinvointityö kunnan eri toimijoiden toteuttamana, esimerkkejä toimenpiteistä 2023

Yhteistyötahojen toiminnan tunnuslukuina

Yhdistykset ja taiteen perusopetus:

- Liikuntayhdistysten jäsentointiminta (jäsenet ja alle 18 v osuus jäsenistöstä): 506 hlö (alle 18 v 249 hlö)
- Nuorisoyhdistysten jäsentointiminta (jäsenet ja alle 18 v osuus jäsenistöstä): 294 hlö (alle 18 v 169 hlö)
- Kulttuuriyhdistysten jäsentointiminta (jäsenet ja alle 18 v osuus jäsenistöstä): 479 hlö (alle 18 v 34 hlö)
- Ikäihmisten Aijjoos -toiminta (harrastajat 117 naista ja 51 miestä)
- Kansalaisopistojen kursseille osallistuneiden määrät: liikuntakurssit 511 naista ja 125 miestä, muut kurssit 621 naista ja 292 miestä ja eläkeläisille suunnatut kurssit 130 naista ja 22 miestä
- Kansalaisopiston taiteenperusopetuksen harrastajat: 19 hlö
- Musiikkiopiston taiteenperusopetuksen harrastajat: 80 hlö

Käyttäjämäärien tunnuslukujen keräyksessä hyödynnetty eri tietokannoista seuraavasti: Kuntosalipalvelut avainlukijaketunniste (Abloy Entry-tietokanta), liikuntahalli, tenniskentät, pesäpelikentät ja yleisurheilukentät värausjärjestelmä (Time-tietokanta), elintapaohjaus (Webropol), ikäviikkipäivät (CSE-tietokanta), Liikuntapaikat (LIPAS-tietokanta), Nuorisotilat (kunnan oma tiedonkeruu), kertamaksukävijöiden seuranta (Paytrail-tietokanta), yhdistysten harrastajämäärät (Webropol) sekä sidosryhmien harrastajämäärät (toimijoiden omat tietokannat)

Esimerkkejä toimenpiteistä henkilöstön hyvinvoinnin edistämiseksi vuonna 2023

- Etätyömahdollisuus sovitusti
- Kehityskeskustelut kouluilla ensimmäistä kertaa ryhmäkeskusteluina; jälkeen päin vielä kysely kehityskeskusteluissa esille nousseista asioista ja kehitysideoista (koulutoimi)
- Johtoryhmän työnohjaus tilattu vuodelle 2024
- Liikuntavuoro Lappis-areenaan
- Pitkästä aikaa ohjelmalliset pikkujoulut henkilöstölle; hyvä palaute
- Polkupyöräetu valmisteltu vuodelle 2024
- E-passi
- Golf-etu
- Kuntosalin käyttöoikeus

Lappajärven kunnan kuntastrategia

VISIO

Hyvän elämän ja elämysten paikka Euroopan suurimman kraatterinjärven rannalla

MISSIO

Lappajärvi näkyväksi tarinoiden, erityislaatuisten järven ja arktisen luonnon avulla. Luodaan jokaista lappajärveläistä kunnioittava palveluiden kokonaisuus.

ARVOT

Rohkea-Näkyvä-Elävä

KÄRKIKEHITYSKOhteet

Elämää palveleva kunta

Kehittyvä matkailukunta

Yrittäjyyttä tukeva kunta

Kestävä kunta

Lappajärven kunnan kuntastrategia

Hyvinvointiin liittyvät linjaukset

- ☐ Asumisympäristön viihtyisyys ja turvallisuus
 - Pyöräilyn ja kävelyn edistämishjelma investoin tilistalle
- ☐ Ympärivuotiset harrastusmahdollisuudet
 - Kehitetään uuden liikuntahallin ja sen ympäristön harrastusmahdollisuuksia
 - Selvitellään ympärivuotisia harrastusmahdollisuuksia ja uusia toimintamuotoja
 - Luontoliikkumisen harrastemahdollisuuksien kehittäminen
- ☐ Palveleva ja osallistava, erityisesti
 - Ennakkovaikutusten arviointi ja menetelmien käyttöönotto
- ☐ Aktivointi- ja hyvinvoinnin tukeminen
 - Valtakunnallisten liikkumista ja aktiivisuutta edistävien hankkeiden ja kampanjoiden hyödyntäminen huomioiden eri-ikäiset asiakasryhmät
 - Kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintapalveluiden kehittäminen ja laadun parantaminen huomioiden eri-ikäiset asiakasryhmät

Lappajärven kunnan kuntastrategia

Hyvinvointiin liittyvät linjaukset

- ☐ Yhteisöllisyyden tukeminen, erityisesti
 - 3. sektorin yhteistyö sekä toiminta-avustukset
- ☐ Maahanmuuttajien kotoutumisen edistäminen
 - Yksilölliset kotoutumissuunnitelmat
 - Kotouttamiskoulutus
 - Kunta panostaa valmistavaan opetukseen ja suomenkielenopetukseen peruskouluikäisille
- ☐ Nykälänniemi-
Halkosaari alueen kehittäminen kraatterinjärven seudun keskuksena, erityisesti virkistysalueena
- ☐ Kulttuuriperimän esille tuominen
 - Kulttuurisen ja sosiaalisesti kestävä kehityksen liittäminen

KAIKENIKÄSET - YLEISET TAVOITTEET

- Lappajärven hyvinvointisuunnitelman tavoitteet ovat pysyneet ajankohtaisina. TEAviisarin tulosten mukaan on tunnistettu osa-alueita, joiden kehittämiseen tulee keskittyä tulevina vuosina. Vuosiraportti lähetetään kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen ja valiokuntien käsittelyyn, joissa päätetään toimenpiteiden priorisoinnista.

LAPSET JA NUORET

- Ylipainon vähentämiseen ja terveydentilan kokemuksen parantamiseen on tarpeen lisätä toimenpiteitä. Liikkumisen ja harrastamisen lisäämisen tavoitteet ovat osittain toteutuneet, mutta jatkotoimet ovat tarpeen, erityisesti liikuntasektorilla. Nuorten osallistumista päätöksentekoon tulee edelleen vahvistaa esimerkiksi Nuorisofoorumin kautta.

NUORET AIKUISET JA TYÖIKÄISET

- Maahanmuuttajista huolehdittava -> kunnan tulevia asukkaita
- Työkyvyttömyyseläkkeen vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet, kuten ennaltaehkäisevä toiminta ja etsivä nuorisotyö, vaativat jatkuvaa panostusta. Ehkäisevä päihdetyö on tehostunut, ja sen koordinoitiin panostetaan edelleen. Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden nuorten tukeminen on tuottanut tulosta, mutta vaatii jatkuvaa huomiota.

IKÄIHMISET

- Ikäihmisten toimintaan liittyvien yhdistysten aktivointi ja esilletuominen on onnistunut. Kaatumis- ja putoamistapaturmien ehkäisytoimet, kuten liukkauden torjunta ja turvallisen kotiympäristön neuvonta, ovat tuottaneet tulosta. Ikäihmisten palvelujen kehittäminen jatkuu yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

KEHITTÄMISKOHTEET:

- Kunnan talousarviossa ja taloussuunnitelmassa määritellään vuosittaiset tavoitteet, joilla seurataan väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteiden toteutumista. Toteuma raportoidaan tilinpäätöksessä.
- Väestön hyvinvoinnin raportointi luottamushenkilöille ja johtoryhmälle.
- Liikkumiseen kannustaminen esimerkiksi matalan kynnyksen tapahtumilla ja kampanjoilla.
 - Liikuntakasvatukseen panostaminen.

SUMMA SUMMARUM:

- Tarkistetaan mille TEAviisarin osa-alueille voidaan tehdä toimenpiteitä ja päätetään toimenpiteet.
- Mielen hyvinvoinnin nostaminen enemmän kehittämiskohteisiin kaikille ryhmille
- Kunnan hyvinvointityössä on edistytty monilla alueilla, mutta jatkuva arviointia ja mukauttamista tarvitaan. Kunnanstrategian mukaiset toimenpiteet hyvinvoinnin edistämiseksi ovat integroituneet osaksi kunnan toimintaa. Strategisten tavoitteiden päivitys ja tarkistus tehdään vuosittain osana jatkuva kehitystyötä.

Todetaan laajan hyvinvointisuunnitelman 2022-2025
tavoitteiden olevan ajankohtaisia. Vuosiraportti
lähetetään käsiteltäväksi valiokuntiin,
kunnanhallitukselle ja kunnanvaltuustolle.

Kehitysvaliokunta xx.xx.2024 § x

Hyvinvointivaliokunta xx.xx.2024 § x

Tekninen valiokunta xx.xx.2024 § x

Kunnanhallitus xx.xx.2024 § x

Kunnanvaltuusto xx.xx.2024 § x

Vuosiraportista on vastannut kunnan HYTE-työryhmä.